

Beheerders worden 'assetmanagers'

Integraal beheersysteem laat beheerders vijftig jaar vooruit plannen

Vanaf 2016 moeten wettelijk alle gemeente-kaarten van de openbare ruimte aansluiten op de grote landelijke kaart BGT. Voorafgaand daaraan liet de gemeente Heerhugowaard de data van de meeste van haar sectorale beheersystemen omzetten naar één, integraal beheersysteem voor de openbare ruimte. Door de tijdsdruk vanuit de politiek om financiële meerjarenplanningen te realiseren, heeft de hele organisatie het nieuwe systeem amper een paar maanden later al als specialist onder de knie, wat erg bijzonder te noemen is.

Auteur: Santi Raats

Rob Knijn is coördinator beheer en is verantwoordelijk voor de snelle implementatie van het nieuwe systeem binnen de organisatie. Hij heeft er de afgelopen maanden zijn handen vol aan gehad. De reden voor de aanschaf is feitelijk de nauwere politieke samenwerking met buurgemeente Langedijk. 'Heerhugowaard wilde haar beheersystematiek updaten; Langedijk was al tevreden over haar beheersysteem, maar wilde een upgrade daarvan. Omdat onze twee gemeenten in de toekomst in grote mate met elkaar verbonden zullen zijn, hebben we gezamenlijk gekeken wat voor producten er op de markt zijn. De aanbesteding en implementatie hebben we ieder voor onszelf gedaan.'

Van meerdere systemen naar één systeem

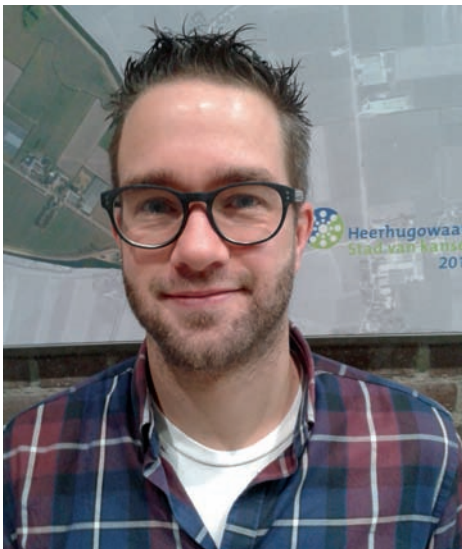
Tot nu toe werkte Heerhugowaard met verschillende beheersystemen: het beheersysteem van DHV voor kunstwerken en wegen, Repcon voor spelen en Microstation met Excel voor groen. Maar deze systemen zijn inmiddels deels verouderd of niet meer efficiënt en Heerhugowaard wil ze in één pakket integreren. 'We hebben van de politiek de opdracht gekregen om al onze assets, dus objecten in de openbare ruimte, goed in kaart te brengen en de kosten daarvan uit te rekenen op de lange termijn, zodat we ons beheer beter kunnen plannen voor de lange termijn. We moeten onze

eerste meerjarenplanning snel in kaart brengen, want deze moet in 2016 met de voorjaarsnota worden ingediend. Met de verouderde datasystemen konden we geen goede kostenberekening maken. Onze wens was een integraal systeem.'

BGT vanaf 2016

De tweede belangrijke reden voor Heerhugowaard om een integraal systeem aan te schaffen, was dat in 2016 de Basiskaart Grootchalige Topografie (BGT-kaart) gereed moet zijn. Dat is een landelijk dekkende kaart waarop alle wegen en groen staan. De oude GBKN-'lijnenkaart' wordt dan vervangen door de BGT-kaart, die ook wel 'objectenkaart' of 'vlakdekkende kaart' wordt genoemd. De vlakken zijn ingekleurd, waardoor er een beter overzicht is van de arealen. Met behulp van Gisib zijn de beheerdata opgewaarderd, waardoor de basis is gelegd voor een goede BGT-kaart.

Ron Knijn, gemeente Heerhugowaard

Traject aan de voorkant

In 2014 ging Heerhugowaard, samen met Langedijk, inventariseren wat er op de markt was. Men liet verschillende leveranciers langskomen om hun product te presenteren. De gemeente werd bijgestaan door adviseur Alfons Schuurmans. Die gaf als input dat het erg belangrijk is dat een gemeente weet wat zij heeft in de bestaande beheerpakketten, wat de wensen en prioriteiten zijn en wat er dus nodig is in een beheersysteem. 'Met Schuurmans hebben we gediscussieerd over integraliteit. Want wat is dat eigenlijk? Op managementsniveau houdt integraliteit iets anders in dan op beheerdersniveau en moeten werkzaamheden op elkaar afgestemd worden. Onze wens was ook dat alle collega's achter dezelfde knoppen en hetzelfde scherm zouden komen te zitten.'

Niet alleen voor de verschillende beheerders is eenduidigheid belangrijk, maar ook voor ICT is het overzichtelijk wanneer er één pakket draait in plaats van meerdere. Bij meerdere pakketten stuit je bovendien op problemen, zoals wegvlakken en groenvlakken die niet op elkaar aansluiten en bijvoorbeeld over elkaar heen getekend zijn. Dit wordt voorkomen met een integraal pakket. 'Een van de voordelen van Gisib was, dat de arealen van al onze losse pakketten naar Gisib konden worden geconverteerd volgens de BGT-kaart. Ook speelde mee dat Langedijk zeer tevreden was over de voorganger van Gisib en alleen een upgrade nodig achtte voor haar systeem', verklaart Knijn. In februari vond de enkelvoudig onderhandse aanbesteding plaats. In augustus leverde KOAC-NPC het systeem voor wegen en kunstwerken op en de DG Groep het onderdeel groen en speeltoestellen. De DG Groep was bij dit project het algemene aanspreekpunt.

Het lijkt alsof dit besluit over één nacht ijs is genomen, maar zo ging het absoluut niet. 'We zijn al in 2014 begonnen met de voorbereiding, om op tijd geld voor de aanbesteding te krijgen van B en W. Dat geld kwam er eind 2014. In de tweede helft van 2014 hebben we intensief overleg gevoerd met collega's en wijkbeheerders en hun wensen genoteerd. Ook hebben we alle collega's betrokken bij de inventarisatie en de presentaties. Het is namelijk erg belangrijk om draagvlak te hebben voor een nieuw beheersysteem. Dit geldt ook voor de ICT-afdeling. Want als een systeem niet snel genoeg kan draaien en niet goed presteert, dan gebruiken mensen het niet.'

Draagvlak

Volgens Knijn worden ICT-projecten er weleens doorgedrukt en voldoen ze niet altijd aan de wensen van de uiteindelijke gebruikers. 'Dat is een risico. Gisib is een geografisch systeem. Daarmee vraag je behoorlijk wat van de capaciteit van de computers van jouw gemeente. We twijfelden even of onze computers snel genoeg waren. We hebben toen een pilot gedraaid om de snelheid te testen, met interne data van de gemeente Bergen. We hebben VDI, waarmee je thuis kunt inloggen op de server van de computer. Met die snelheid moesten we het doen. Die snelheid bleek gelukkig voldoende te zijn voor Gisib. We hadden geen upgrade nodig, wat wel als mogelijkheid was genoemd door de ICT-afdeling.'

Assetgroepen

Het Gisib-systeem is ontwikkeld voor verschillende assetgroepen (groen, wegen, kabels en leidingen,

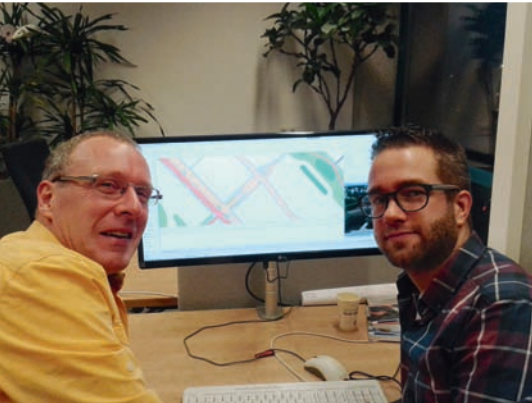
Als een systeem niet snel genoeg kan draaien, gebruiken mensen het niet

riolering, begraafplaatsen, speelvoorzieningen, straatmeubilair, watergangen, straatverlichting, verkeersborden, kunstwerken). Heerhugowaard heeft tot nu toe Gisib laten installeren voor kunstwerken, wegen, speelmeubilair en groen. Bomen zijn geen onderdeel van groen.

'De bomen hebben we nog in het beheersysteem DigiTree staan. Bebording en straatmeubilair staan nog in Techview. In de toekomst zullen we deze assetgroepen wellicht ook onderbrengen bij Gisib. Niet omdat wij ontevreden zijn over deze beheersystemen; integendeel. Maar we beseffen dat we de boel een stuk makkelijker maken als alles onder één paraplu is ondergebracht. Riolering hebben we in het beheersysteem Kikker, en dat blijft zo, net als de openbare verlichting in Techview. Deze systemen worden voor die werkvelden veelvuldig in regionaal verband gebruikt.'

Snel leren door te doen

Omdat er druk op de ketel staat, heeft de organisatie van Heerhugowaard het nieuwe systeem al goed onder de knie. 'Normaal duurt het wennen minstens een halfjaar. Nu zijn we al specialist. We moeten ook binnen korte tijd alle assets doorgekend hebben, dus we kunnen het systeem maar beter goed leren snappen en hanteren.' Daar is wel enig extra werk aan voorafgegaan. 'Met een team van zeven collega's hebben we in augustus elke dag vier uur lang kaarten getekend, drie weken lang. De dagelijkse gang van zaken moest ook doorgaan, dus het intekenen deden we er feitelijk bij. Het was een intensieve klus. Door het gewoon te doen, werden we snel wijzer. We hebben voornamelijk data verbeterd. Geografisch stonden bepaalde zaken niet op de goede plek. Met een luchtfoto en de GBKN onder de data is er een verbeteringslag gemaakt en zijn er zaken gecontroleerd. Het onderdeel wegen, bijvoorbeeld, sloot niet altijd aan op groen. Nu hebben we gezorgd voor een goede basis en zijn onze data voor 98 procent

Frank Jan Uittenbogaart, DG Groep

betrouwbaar, qua locatie en materialisering. Niet alleen de kaart is correct ingevuld, maar ook hebben we vastgelegd wie voor welke asset verantwoordelijk is, van welk materiaal de asset gemaakt is, van welk bouwjaar de asset is, hoe lang het nog mee kan.'

Wijkplanning

Het systeem past deze werkwijze ook toe in het groot. 'We kunnen met het systeem complete wijkplannen maken. Wanneer is een wijk gebouwd? Wanneer moet hij opgeknapt worden? Uit hoeveel areaal bestaat de wijk, dus hoeveel vierkante meter groen, hoeveel paaltjes, hoeveel lichtmasten, riolering en asfalt bevinden zich er? We zijn alles nu aan het doorrekenen. Voor enkele onderdelen gebruiken we ook nog Excel, omdat daarmee makkelijk toevoegingen en afwijkingen doorgevoerd kunnen worden, maar Gisib bevat de brondata.'

Normaal duurt het wennen minstens een halfjaar. Nu zijn we na een paar maanden al specialist

Knijn is verguld. 'We kunnen nu elke vierkante meter asfalt voorspellen, want we weten precies welke types wegen waar liggen, wanneer ze zijn aangelegd, wanneer ze vervangen moeten worden en wat ze kosten. We hoeven telkens maar op Enter te drukken en de getallen rollen eruit! Dit kunnen we binnenkort ook doen voor kunstwerken, spelen en de wijken.'

Verwachtingen

De snelheid waarmee de organisatie met het systeem aan de slag kon, viel Knijn wat tegen. 'Ik had me erop verkeken dat het wat tijd kostte om al onze data goed te converteren en op te waarderen. Maar dat lag voor het grootste deel aan de aanlevering van onze eigen data. Als je basisareaal niet goed is gedocumenteerd, kost het meer tijd om dat te converteren naar een integraal systeem. Je kunt dan hoogstens van een puinbak een overzichtelijke puinbak maken, zeg maar. Vooral onze brondata voor kunstwerken viel me achteraf tegen. Maar het bleek wel makkelijker dan voorheen om de data compleet te maken en op te waarderen in Gisib.' Knijn waarschuwt andere gemeenten: 'Als gemeente moet je je realiseren dat "even in de conversie gooien" niet mogelijk is. Het kost enige tijd. Maar als je daarna ziet wat je allemaal met het systeem kunt, wordt je geduld royaal beloond.' De applicatiebeheerder speelde een grote rol bij de implementatie. 'Zij geeft rechten, door aan te geven wie wat mag doen op welk niveau; ze koppelt bestanden zoals Streetview, huisnummers en foto's aan Gisib; ze maakt tabellen op, standaardiseert, maakt de standaardprojecten voor iedereen inzichtelijk en stelt achtergronddata goed in. De DG Groep of KOAC-NPC kan dat ook allemaal instellen, maar de gewenste data is zeer afhankelijk van de persoon. Een groenbeheerder wil bijvoorbeeld groen uitgebreid zien met data, maar wegen alleen in de kleur grijs. De wegenbeheerder wil het juist andersom. Het is fijn als iemand in je organisatie het systeem gebruiksklaar kan maken.'

Gebruiksvriendelijkheid

Over het systeem zelf is Knijn zeer te spreken. 'Het is feitelijk een gis-viewer, een geografisch systeem met kaarten, met daarachter een database als een Excelblad. Het is een slim, maar eenvoudig te begrijpen pakket. Iedereen die kan werken met Excel en kaarten kan lezen, kan eenvoudig werken met Gisib.'

Beheerders worden assetmanagers

Knijn vertelt dat zelfs de functie-inhoud van hem en zijn collega's veranderd is. 'Vroeger waren we bezig met het verzamelen van data en planden we veel op basis van inspecties, maar dan keken we een paar jaar vooruit. Nu kijken we veel langer vooruit en plannen we de middelen en financiën veel scherper. We kunnen sturen binnen een areaal. Inspecties kunnen nu eerder gebruikt worden als toetsing of bijsturingmoment van de plannen. Daardoor kunnen we tijdens een inspectie bijvoorbeeld zeggen: Goed, de planning was om dit jaar de wegen A tot en met F te vervangen, maar

we kunnen de wegen A, B en C ook over drie jaar veranderen en de rest nu doen. Vanaf nu kunnen we onze spaarmechanismen, dus onze reserves, over vijftig jaar inrichten, een heel investeringsplan bedenken en met inspecties sturen. Daarbij wegen we ook de risico's mee. We worden assetmanager!'

Gebruikers

Inmiddels werken de beheerders van wegen, speelmeubilair, kunstwerken en groen – exclusief bomen – al met Gisib. Wat Knijn betreft, gaan er in de toekomst nog meer mensen mee werken. 'Zoals ik al uitlegde, stappen de assetgroepen bomen, bebording en straatmeubilair in 2016 mogelijk over op Gisib. Maar ik hoop dat ook de beleidsmakers Gisib als tool gaan gebruiken. Daarmee kunnen ze in één oogopslag zien hoe onze openbare ruimte er bij staat en op basis daarvan het beleid bepalen. Maar ook het ingenieursbureau en de uitvoerende diensten zouden hiermee moeten gaan werken. Je kunt met behulp van dit systeem heel makkelijk opdrachten verstrekken.' Ondanks de managementtool die Gisib heeft en die Heerhugowaard ook heeft aangeschaft, is het systeem nog niet door de managers in gebruik genomen. 'We hebben deze optie nog niet gereedgemaakt om te analyseren. Maar dat komt in de toekomst nog wel', aldus Knijn.

Be social

Scan of ga naar:

<http://www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-5591>